

פעילויות על סרטים

מתוך: פעולה מהסרטים, המרכזייה החינוכית, מנהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער

איך לבנות שיחה על סרט/שרונה שלסקי

בפרפראזה על מה שנאמר על ספרים ניתן לומר גם על סרטים שהם כמו אוכל: אפשר לבלוע אותם, ללעוס אותם, לטעום ולשכוח, לאכול בנחת ולהרגיש טעם של עוד, ולהבדיל גם להקיא מהם.

בחירת סרט לשיחה עם חניכים היא לרב בגלל התוכן, בגלל המסרים הנראים משמעותיים לחניכים וקרובים לעולמם, אך שיקול ראשון במעלה הוא שהסרט יגרום להנאה וחוויה. ראוי שהסרט שייבחר יהיה טוב מבחינת עשייתו האומנותית, ושבדיון עליו ינסו החניכים, בעזרת המדריך, לעמוד על הדרך שבה הבמאי מעצב את החוויה ועל השילוב בין התוכן לצורה. כאשר המדריך בוחר לשוחח על סרט באורך מלא, נוצר לעיתים מרחק זמן בין הצפייה בסרט ובין השיחה עליו. ראוי במקרה זה להיזכר ביחד בהתפתחות העלילה, ואם מתברר שנשכחו קטעים חשובים ניתן לצפות בהם שום בעזרת הווידאו.

לפני הצפייה בסרט:

המדריך אומר את שם הסרט, שם הבמאי, וכאשר מדובר בסרט קצר חשוב לציין זאת. החניכים מורגלים לצפות בסרטי עלילה וחשוב להכין אותם לצפייה בסרט מסוג שונה. אם מדובר בסרט הנפשה יש לציין שסרטי הנפשה לא מעטים נעשו למבוגרים ולא דווקא לילדים. כאשר הסרט תיעודי יש לציין את המאפיין אותו- צילום של התרחשויות בזמן אמיתי, צילום של אנשים במצבים טבעיים של חייהם.

מטלות צפייה:

מטלת צפייה ממקדת את הצפייה בסרט ומכינה לפעילות שלאחריו. על המטלה להיות כללית ובהירה, כגון "שימו לב כיצד הגיבור מתגבר על הקשיים", או "שימו לב לקשר בין המוסיקה והתוכן". עם זאת יש לזכור שמטלות הצפייה פוגמות לעיתים בהתייחסות הבלתי אמצעית אל הסרט, ולכן יש לשקול בכל פעם אם להשתמש בהן לאור מטרות הפעילות. הסרט מאופיין בגודש של גירויים ומסרים ומטלת הצפייה משמשת בסיס לשפה משותפת בשיחה שלאחר הצפייה.

אם מתברר למדריך במהלך השיחה שהחניכים לא קלטו אספקט חשוב בסרט קצר, או שיש חילוקי דעות לגבי מה שהתרחש בסרט, הוא מקרין אותו שוב.

פעילות טרום צפייה:

פעילות זו מכוונת את הצופה להתבוננות בסרט מתוך מצב נפשי מסוים, מתוך מיקוד בדילמה ערכית או מוסרית, או מתוך אסוציאציות מחיי המשתתפים. דוגמאות לפעילויות שלפני הצפייה: שימוש בדמיון מודרך, סיפור מקדים, העלאת אירועים מחיי החניכים, העלאת דילמה ועוד.

כיצד לנה דיון על סרט:

לאחר הצפייה בסרט תתנהל שיחה כאשר החניכים יושבים במעגל.

כדי ליצור אווירה נינוחה ופתוחה המעודדת השתתפות מרבית, חשוב לקבוע מראש:

1. להקשיב בסובלנות, אפילו לדברים מגומגמים ולא ברורים, לתת לכל אחד לגמור את דבריו בלי לשסע אותו.

2. להתייחס לדברים שנאמרו על ידי אחרים מתוך כבוד, לא להתקיף.

חשוב לתת לחניכים להוביל את השיחה. הצפייה בסרט היא חוויה משותפת למדריך ולחניכים וחשוב לתת לכל מי שרוצה בכך להביע את רגשותיו והתרשמויותיו. ייתכן שהתרשמויות החניכים יהיו שונות מאלה של המדריך, או שההדגשים שהם יתנו לנושאים שולים מן הסרט יהיו שונים. חשוב לתת לדברים לזרום ולהקשיב. לעיתים ניתן ללמוד מהשיחה מה מעסיק את החניכים ומה מטריד אותם.

חשוב לתת לגיטימציה לכל מבע. גם אם חשוב לכם לעמוד על נושא מסוים שעלה בסרט, תנו לדיון לזרום, והשתלבו בתוכו. כדי לתת חשיבות וערך לדברי המשתתפים ולהגביר את ביטחונם, תוכלו לשאול: "שמתם לב למה שאמר..." "מה דעתכם על מה שאמר..." אם מישהו לא ניסח היטב את דבריו או לחש, נסחו את דבריו עבורו, והודו לכל אחד.

לעיתים מעלה הסרט אסוציאציות המרחיקות מן הסרט. על המדריך לכוון את השיחה כך שלא תהיה מנותקת לגמרי מהסרט. אם יש הערות לא רלוונטיות או שהחניכים לא מדייקים בפרטים הנראים בסרט, ניתן לשאול הכין היו הדברים בסרט ואם החניכים ראו אותם, כך שהם יגלו בעצמם כיצד עלו הדברים בתודעתם.

הביעו את דעתכם תוך הערה שזו דעה אישית שלכם. המטרה היא לעזור לחניכים להבין את הסרט, בלי ללמד אותם לראותו מנקודת המבט שלכם. הערות ושאלות מתוחכמות עלולות לשתק את שטף הרעיונות של החניכים.

גברים אינם בוכים

סיפורה האמיתי של טינה ברנדון, נערה לסבית בעיירה דרומית נוקשה. טינה נאלצה לברוח ולהתחפש לבחור בשביל להיות עם נשים וסבלה אלימות קשה, אונס ולבסוף נרצחה בשל זהותה.

- איזה תגובות שונות עוררה הידיעה על זהותה של טינה?
- מאיפה מגיעות התגובות הקיצוניות? מה יש בה שכל כך מרגיז?
- חלק מהאנשים סביבה כעסו על השקר, האם הייתה לה ברירה?
- נסו לתאר בדמיונכם חברה שהייתה מקבלת את טינה כמו שהיא? מה צריך לשנות כדי שזה יקרה?
- איך אפשר לעשות את זה?

Bowling for Columbine

סרטו הדוקומנטארי של מייקל מור מחפש את שורשי האלימות בחברה האמריקאית. מדוע נהרגים בארה"ב בכל שנה 11,000 מירי? היכן האלימות מתחילה ומי באמת אחראי עליה? מור מבטל את כל הטענות בדבר אחריות של האדם הפרטי אותו צריך לסלק מהחברה, בין אם הוא ילד שלקח את האקדח של אביו ובין אם הוא כוכב רוק, הוא מוצא את האשמה בחברה שמשתמשת בהפחדה וחוסר אינפורמציה, ומוכרת כדורים חיים לצד סוכריות בסופרמרקט.

- מה מחפש הבמאי בסרט? מה השאלה המרכזית שהוא שואל?
- האם יש קשר בעיניך בין החלטה פרטית של ילד לבין התנהגות המבוגרים סביבו?
- האם יש קשר לתקשורת, לפוליטיקה?
- מי אחראי על אלימות כזו? מי נענש?
- באיזה צורה משפיעה התקשורת על ההתנהגות?
- צפייה בקטעים קצרים מתוך תכניות שיש בהן סוג כזה של אלימות- חדשות, הברבור, וכ"ו. מה אלים בתכניות האלה?

American History X

גזענות קשה וחסרת מעצורים צומחת בליבו של מתבגר החי בפרבר אמריקאי.

- איזה תהליך עובר האח הבוגר ואיזה האח הצעיר?

- במה הם מאמינים?
- מאיפה מגיעה השנאה לשחורים? איך הם מסבירים את זה לעצמם?
- איך מגיבה החברה האמריקאית לשנאה שלהם?
- מה זה אומר על מערכת המשפט, על צדק?

סיפור הפרברים

שתי חברות רחוב, אמריקאים לבנים ופורטוגזים שחורים- מהגרים. המתח בין שתי הקבוצות בנוי הררים של שנאת האחר, פחד מאיבוד הזהות והתרבות מתוך ערבוב. סיפור אהבה בין מריה וטוני מציף את המאבק על הכבוד עד לסוף הטראגי. ניתן להשתמש בסרט גם בנושא של עולים חדשים ומקומיים- הציפיות להתמזגות ויותר על השפה המקורית, חובר ההבנה שנובע מחוסר היכרות ודעות קדומות.

- מה מאפיין כל קבוצה בסרט?
- במה הן דומות?
- במה שונות הדמויות הראשיות מהקבוצה שלהן?
- ציירו דימוי סטריאוטיפי של כל קבוצה על פי מה שחושבת עליה הקבוצה השניה.
- האם יש במה שהם חושבים דברים שיש להם בסיס של "אמת"?
- מה הכי נכון לעשות במצב כזה: הפרדה מוחלטת חוקים נוקשים הכרות אישית?
- מה שבר את מעגל השנאה בסרט?

תלמה ולואיז

תלמה ולואיז הן חברות החיות חיי נישואין לא מאושרים עם בעלים שלא קרובים ללספק את הצרכים שלהן בחיים, הן בורחות מה"כלא" למסע של גילוי עצמי ושחרור, בו הן מגלות את נשיותן, את כוחן ואת חוסר היכולת של העולם לקבל אותן ככאלה.

- לאיזה סוג של מסע יוצאות תלמה ולואיז?
- מה הן משאירות מאחור?
- לאן הן רוצות להגיע?
- למה הן צריכות מסע של בריחה בשביל להשיג את מה שהן רוצות?
- מה מסמל הסוף בעיניכם? מה הוא אומר על תלמה ולואיז? מה הוא אומר על העולם שלנו?

פורסט גאמפ

הסרט מספר את סיפור ההיסטוריה של אמריקה דרך דמותו של פורסט גאמפ, גבר עם פיגור קל אך עם לב רחב ואהבת חיים עצומה. בסרט הזה ניתן להשתמש להרבה נושאים, כאן הוא מובא דווקא כדי לנתח את מקומה של האישה בסרט. פורסט מייצג את הגבר האמריקאי, התמים ואוהב האדם, שמוביל את העולם לטוב גם כשאינו מודע לכך. האישה שלצידו מייצגת את ה"אחר" של האמריקאי, את כל מה שהוא מפחד מפניו- חולשה, פחד, נגררות וחוסר יכול לשלוט בחיים.

- מתוך כרטיסיות שעל כל אחת מהן מילה אחת מה אפשר להצמיד לפורסט ומה לחברה שלו? (המילים- טוב לב, תמימות, חולשה, גבורה, הנהגה, הרס עצמי, מקריות, חוסר שליטה, פחד, ריכוז עצמי, יושר)
- איזו תפיסה יש בסרט של גבר ושל אישה?
- מה יכולה האישה הזו להשיג ומה לא?
- מה עוצר אותה?

בילי אליוט

סיפור התבגרות של בילי אליוט, ילד בן 12, בעירת כורים מוכת אבטלה באירלנד. הסרט מגולל את סיפור התבגרותו של בילי, אהבת המחול ואהבת הגברים שלו. בילי הוא "עוף מוזר" במקום שמרני וסגור והוא מעביר את משפחתו ואת עצמו שיעור בסבלנות וקבלה חסרת תנאים.

- מה הציפיות של הסביבה מבילי?
- מה ההגדרות של הסביבה הזו למה זה "גבר"?
- במה הוא שונה מהציפיות?
- איזה תהליך עובר בילי בגילוי הזהות שלו?
- איזה תהליך עוברת המשפחה שלו? מה גורם לה לקבל אותו בסופו של דבר?

"בשם האב"

ארה"ב 1993, 135 דקות. במאי: ג'ים שרידן.

הזכויות:

הזכות להליך משפטי הוגן

איסור עינויים

הזכות לשם טוב

זכות הציבור לביטחון (לכאורה מה שהניע את המשטרה בטיפול בנאשמים)

אודות הסרט:

סיפורו האמיתי של ג'רי קונלון (דניאל דיי לוואיס), גנב קטן בבלפסט שסועת-הקרבות של שנות השבעים. אביו שולח אותו לאנגליה, שם הוא מגיע למקום הלא-נכון בזמן הלא-נכון. למרות היותו חף מפשע, תחת עינויים ואיומים הוא מודה באשמת ביצוע פיגוע טרור מחריד ונשלח למאסר עולם. ביחד עם עורכת דין מסורה (אמה תומפסון), הוא נחוש להוכיח את חפותו ולחשוף את האמת שמאחורי אחת הפרשיות החוקיות המבישות והמחרידות בהיסטוריה העכשווית.

הערות:

סרט מרתק ומעורר מחשבה. מומלץ מאד.

הצעה לפעילות 1: הליך הוגן: "אצלנו זה לאקורה"

מומלץ לפתוח את הדיון בשאלה - אילו זכויות מעורבות בסיפור העלילה?
אפשר לרשום על הלוח את הזכויות, למען הבהרת הטרמינולוגיה. (מפורטות בסעיף הקודם)

הצפייה בסרט מעוררת תחושה חזקה של חוסר צדק, ובצידה גם האשליה שהסיפור רחוק מאתנו, במדינה אחרת.

מטרת הפעילות:

להראות ששליטת הזכויות מהסוג שמתאר הסרט יכול לקרות ואכן קורה גם במדינת ישראל.

להלן שני דפים העוסקים בהודאות שווא.

הראשון מתאר ארבעה מקרים בתולדות המדינה שבהם הודו אנשים בביצוע פשעים שלא ביצעו. הדף השני מביא ראיון קצר עם חוקר משטרה.

המנחה יכין שני בריסטולים גדולים ויתלה אותם על הקירות בחדר.

על בריסטול אחד, תחת הכותרת "כל אדם הוא בחזקת זכאי, עד שלא הוכחה אשמתו כחוק", יתלה הדף הראשון.

על בריסטול שני, תחת הכותרת "אין בעיה להביא אדם להודות במעשה אותו לא ביצע" יתלה הראיון עם החוקר.

החניכים יקראו את הדפים ויוכלו לכתוב את תגובותיהם על הבריסטולים.

דף מספר 1- הודאות שווא

1976- פרשת רצח החיילת רחל הלר.

עמוס ברנס מורשע ברצח החיילת רחל הלר, לאחר שהודה ברציחתה. בית המשפט דוחה את טענותיו כי ההודאה הושגה באלימות ובמניעת שינה. אחרי שחרורו ממאסר, כעבור שמונה שנים, הוא עותר שוב בבקשה למשפט חוזר. היא נדחית. בקשתו הרביעית למשפט חוזר מתקבלת בשנת 2002, והפרקליטות חוזרת בה מכתב האישום.

1979- פרשת כנופיית מע"צ

גדעון הררי, אורי גולברי, יעקב בלדוט ויוסף רחמים, שכינו עצמם "כנופיית מע"צ" (מועצת עבריינים צעירים) הורשעו בשנות השבעים בסדרת הצתות באזור תל-אביב. הם ריצו תקופות מאסר של

שנתיים עד חמש וחצי שנים, ושחררו לאחר שהתברר כי הודו במעשים בגלל שעונו בחקירתם.

1996- פרשת רצח הנער אסף שטיירמן

שנתיים לפני שהמשטרה עלתה על עקבותיהם של רעי חורב וסיגלית חיימוביץ' כאחראים לרצח, נעצר צעיר שהודה במעשה, ואף שיחזר אותו במלואו. בסופו של דבר החשוד שוחרר, לאחר שהסגוריה הציבורית גילתה כי הצעיר שוחרר מצה"ל בשל בעיות פסיכיאטריות, ולאחר שבביתו נמצאה קלטת וידיאו ובה סרט אודות הרצח.

2003- פרשת רצח החייל אולג שייחט

ביולי 2003, לאחר רצח החייל אולג שייחט, נעצרו טארק נוג'ידאת, יוסף סביח ושריף עיד, שלושה צעירים ערבים ישראלים מכפר כנא. נוג'ידאת הודה במעשה ואף שיחזר אותו. נגד השלושה הוגש כתב אישום. כעבור עשרה חודשים, לאחר שחשוד אחר הודה ברצח, שוחררו השלושה וכתב האישום נגדם בוטל.

דף מספר 2- כותרת: "אין בעיה להביא אדם להודות במעשה אותו לא ביצע"

(בעקבות פרשת רצח אולג שייחט)

- איך קורה שעשרה חודשים יושבים בכלא שלושה צעירים ערבים-ישראלים על לא עוול בכפם? אחרי שנעצרו, הודו, שיחזרו וחזרו בהם - נראה שטארק נוג'ידאת, יוסף סביח ושריף עיד אינם קשורים כלל לרצח החייל אולג שייחט ז"ל.

- הפרשה מעלה תמיהה מטרידה: האמנם מיהרו בשירות הביטחון ובמשטרה להאשים צעירים חפים מפשע, רק כדי להראות שהרצח, שבוצע על רקע לאומני בידי ערבים ישראלים, פוענח בפרק זמן קצר יחסית?

סגן-ניצב בדימוס סוהיל חדאד, שהקים בשנת '73 את היחידה המרכזית במרחב העמקים ואף חקר פרשיות רצח גדולות אומר היום בראיון כי אין בעיה להביא אדם למצב בו יודה במעשה אותו לא ביצע. "הכל תלוי במצפונו של החוקר. אם הוא מקצוען, הוא לא יכניס פרטים לפיו של החשוד." אומר חדאד.

כאחד ששירת במשטרה, פרשייה זו אינה מפתיעה אותו. חדאד טוען כי אדם המגיע לראשונה לחקירה במתקן משטרה יכול להישבר בקלות. "הרבה יותר פשוט להודות מאשר לעמוד מול חוקרי משטרה מנוסים."

חדאד מבקש להדגיש כי הוא אינו רוצה להכליל את כלל חוקרי המשטרה. "ישנם חוקרים נהדרים ומקצועיים, אבל במקרה הזה נהגו בחופזה. אולי דעת הקהל היא שהשפיעה." לדברי חדאד, הוא מבין כי אלמלא היא נחשפות ההתפתחויות בחקירה, יכלו השלושה לשבת במאסר עולם.

(. YNET שרון רופא-אופיר, 09.05.04)

הצעה לפעילות 2: הליך הוגן בין כותלי ביה"ס

הדיון יעסוק בדילמה המדמה סיטואציה בית ספרית שתדגים את המרכיבים השונים של הזכות להליך הוגן (ענישה קולקטיבית, הזכות לטיעון, שקיפות המידע וכו').

מטרת הפעילות :

להגדיר את הסיטואציה ולבחון אותה מנקודת מבט של זכויות אדם : אלו זכויות נשללו וממי? כיצד ניתן לפתור את הדילמה ולמזער את הפגיעה בזכות להליך הוגן?

ניתן לנתח מקרה שאכן קרה בכיתה או בבית הספר, או לבחור דילמה מתוך רשימת הדילמות המובאות בספר הפעילויות : "זכויות או לא להיות" בהוצאת האגודה לזכויות האזרח.

"ליקוי חמה בקנדהאר"

איראן 2001. 81 דקות. במאי : מוחסן מקמלבאף.

הזכויות :

זכויות אדם - כללי

הזכות לביטחון אישי, שלמות הגוף

הזכות לחירות

חופש התנועה

איסור אפליה מטעמי מין, מוצא, לאום

הזכות לשוויון בפני החוק

החופש מעינויים ומיחס משפיל

הזכות לשירותי רווחה

הזכות לרמת חיים נאותה - מזון, לבוש, קורת גג, טיפול רפואי

אודות הסרט :

נאפאס היא פליטה אפגנית שהיגרה לקנדה והפכה לעיתונאית. כאשר היא מקבלת מכתב נואש מאחותה הקטנה שנשארה באפגניסטן, המודיע לה שהחליטה לסיים את חייה ביום בו יתרחש ליקוי חמה בקנדהאר, מחליטה נאפאס לנסות להצילה. לשם כך היא חוזרת וחוצה את גבול איראן-אפגניסטן ויוצאת למסע ארוך אל עברה ועתידה.

הערות :

הסרט מבטיח ולא כל-כך מקיים. באיזושהו שלב, מתחיל לייגע. יחד עם זאת, הצפייה בו יוצרת חוויה רגשית חזקה בתחום הבנת מציאות חייהם הקשה של הפליטים האפגנים. לכן, מומלץ לצפות

בסרט, אך לא עד הסוף. ניתן לצפות בחציו, או עד כמה שמתירה מסגרת הזמן הנתונה לפעילות. קו העלילה רופף למדי, כך שניתן לקטוע אותו בכל נקודה.

הסרט נותן תחושה מאד ברורה ומובהקת של מהן זכויות אדם והמחיר שהפרט משלם בחברה שבה לא מממשים זכויות אדם, ומומלץ למטרת היכרות ראשונית וכללית עם הנושא.

הצעה לפעילות :

חלוקה לקבוצות קטנות. כל קבוצה היא כעת ועדה מטעם המדינה שעליה מוטל לנסח רשימה של עשר זכויות האדם בסיסיות, הכי חשובות (אפשר ללכד אותן בקבוצות, עם סעיפים).

כשעשרת הזכויות מוכנות, תקבל כל קבוצה את ההכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם.

לאחר הקדמה קצרה של המנחה שתתאר את הרקע לכתיבת ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, תתבקש כל קבוצה להשוות את מה שכתבו להצהרה האמיתית. מה דומה? מה שונה? מה עמד בראש סדרי העדיפויות שלנו? למה?

"רובין הוד - נסיך הגנבים"

ארה"ב 1991. 137 דקות. במאי: קווין ריינולדס.

הזכויות :

הזכות לרמת חיים נאותה

הזכות לשוויון בפני החוק

איסור עינויים

איסור מעצר, מאסר והגליה שרירותיים

הזכות לביטחון אישי

הזכות לכבוד

הזכות לחירות - לעשות כל מעשה שאינו אסור על-פי החוק (חשוב לדיון על גבולות המחאה)

אודות הסרט :

קווין קוסטנר הוא רובין הוד, מנהיג העניים הנלחמים בשריף מנוטינגהם המושחת ורודף הבצע, שגוזל מהם את כספם, את רכושם ואת כבודם. רובין הוד וחבריו המסתתרים ביער שרווד מחליטים

לקחת את החוק לידיים, לגנוב מהעשירים ולחלק לעניים. בכוח הסולידאריות ואומץ הלב הם מביסים את נוטינגהם הרשע.

הערות :

סרט מצוין, מבדר ומותח. מומלץ, למרות היותו מעט פשטני והוליוודי מאד.

הצעה לפעילות 1 :

מטרת הדין :

1. לבחון את גבולות המחאה.
2. להבין את מקומה של הסולידאריות במאבק על זכויות.

שאלות לדין :

1. על אף ההרואיזציה שנעשתה בסרט לדמותו של רובין, המאבק שהנהיג בהחלט ראוי לכמה שאלות.
האם הגניבה מהעשירים לטובת העניים לגיטימית? האם היא פותרת באופן אמיתי את מצוקתם? אלו אמצעים לא-אלימים וחוקיים אפשר היה לגייס לטובת המאבק בשריף מנוטינגהם? מהו מאבק לגיטימי? מתי מאבק על זכויות מפסיק להיות לגיטימי?
2. איזה תפקיד מילאה ההתארגנות המשותפת של כולם בהצלחת המאבק? האם היו העניים מצליחים במאבקם כבודדים? האם היה רובין הוד מצליח לבדו, ללא כל הקהילה ביער שרווד?

הצעה לפעילות 2 : עניים ועשירים

הערה/ אזהרה : הפעילות המוצעת סדנאית בעיקרה ותלויה במה שיתרחש בחדר. יש לשקול היטב את התאמתה לקבוצה!

אבזורים : פתקים כמספר המשתתפים. על ארבעה מהפתקים יש לכתוב 'עשיר/ה'. על שלושה- 'מעמד ביניים'. על יתר הפתקים - 'עני/ה'.

את הפתקים מפזרים על הרצפה במרכז מעגל היושבים, פרט לפתקי העשירים, אותם מחזיק בתוך כלי קטן אחד החניכים, שנבחר ע"י המנחה.
המנחה יורה למשתתפים לבחור לעצמם פתק אחד, שיהווה את הזהות שלהם בפעילות. כל תלמיד לוקח לו פתק ומתיישב במקומו.

ההתרחשות בדקות האלה יהוו את המצע לדין בנושא עניים ועשירים. כל מה שיקרה בין החניכים ישמש את הקבוצה בניתוח יחסי הכוחות בין עניים לעשירים.
לכן, מומלץ לאפשר לעניינים להתרחש עם התערבות מינימאלית של המנחה.

כאשר המשימה תסתיים, ולכל חניך יהיה פתק, (יש להניח שיהיו מאבקים על חלק מהפתקים) יחל הדין.

שאלות לדין וניתוח :

- האם היה מאבק על מעט הפתקים של העשירים? מדוע?
- כיצד הרגישו אלה שנגזר עליהם להיות עניים? באלו צעדים נקטו?
- האם השלימו עם מר גורלם?

- אלו אופציות אחרות היו לעניים? האם התאגדו יחד וניצלו את היותם הרוב כדי להתקומם ולמחות על כללי המשחק? האם ניסו להשפיע יחד, או שכל אחד ניסה לדאוג לעורו? למה?
- מה מקומה של הסולידאריות בהתמודדות עם המצב?
- בהשוואה לפועלו של רובין הוד, האם נעשה שימוש בכוח? האם זה לגיטימי?
- האם הייתה מחאה מצד העשירים או מעמד הביניים על חוסר הגינות בחלוקת המשאבים? למה?

שאלה לסיכום: כיצד משקף כל זה את המציאות בחברה הישראלית, ביחס לעוני ומעמדות כלכליים?

"אולי ביום ראשון"

צרפת 2001. 98 דקות. במאית: ימינה בן-גיגי.

הזכויות:

הזכות לחירות

הזכות לשוויון

חופש התנועה

חופש הדעה והביטוי

הזכות למידע

אודות הסרט:

זואינה מגיעה מאלג'יר לצרפת עם שלושת ילדיה וחמותה, במטרה להתאחד עם בעלה שאותו לא ראתה עשר שנים. בין קבלת הפנים העוינת משכניה לבין היחס המשפיל מחמותה, היא מנסה להסתגל לחיים החדשים בגלות שנכפתה עליה. מכשיר רדיו קטן הוא הקשר היחיד שלה לעולם שמחוץ לכתלי הבית וגם מלמד אותה דבר או שניים על האישה המודרנית. כשיום אחד מגלה זואינה שיש משפחה אלג'יראית נוספת בקירבתה, היא מחליטה למצוא אותם בכל מחיר, אפילו אם תצטרך לצאת לבד לרחוב במקום לא מוכר וללא אישור מבעלה או מחמותה.

הערות:

סרט מיוחד ורגיש, המתאר בצורה מדויקת ומקוממת את שלילת זכויותיה של האישה. הסגנון הלא-הוליוודי עלול להוות מחסום עבור נוער צעיר מדי. מומלץ לגילאים הבוגרים יותר. (כדאי למנחה לצפות בסרט מבעוד מועד ולוודא שאכן מתאים לכיתתו)

הצעה לפעילות :

מטרת הדין :

1. להבין את תפקידו של מרכיב הכוח בשלילת הזכויות ויצירת חוסר שוויון
2. לדבר על מקומה של הסולידאריות בין הנפגעים.

שאלות לדין :

- מה ההבדלים בין המעמד של זואינה לבין זה של חמותה וזה של בעלה? תנו דוגמאות קונקרטיות מתוך הסרט של דברים שהם יכולים לעשות והיא לא.
- מה גורם להבדלים האלה? האם ביכולתה של זואינה לשנות את מצבה?
- מה כוחה של הסולידאריות במימוש זכויות של חלשים? ניתן להשוות בין השכנה האלג'יראית שאכזבה, לבין החברות הצרפתיות שעמדו לצידה, ובכוח תמיכתן אפשרו לה להתחיל את תהליך השחרור שלה.

” ארוכה הדרך הביתה ”

אוסטרליה 2002. 90 דקות. במאי : פיליפ נוייס.

הזכויות :

הזכות לחירות

הזכות לחיי משפחה

הזכות לכבוד

חירות מעבדות

חופש התנועה

איסור עינויים ויחס משפיל

הזכות לשוויון

הזכות לשימור התרבות

אודות הסרט :

ג'יגאלונג, מערב אוסטרליה, 1931

זהו סיפורן האמיתי של שלוש ילדות אבוריג'ניות מעורבות הנלקחות בכוח בצו ממשלתי מביתן. השלוש נלקחו, כמו אלפי ילדים אבוריג'נים נוספים, לחוות מיוחדות אלפי קילומטרים מביתם, שם הוכשרו כמשרתים לעבודות משק בית וחקלאות, והכל בהוראת הממשלה. מולי, הגדולה מבין השלוש, מחליטה לברוח מהמחנה ביחד עם אחותה דיזי ובת דודתן גרייסי והן מתחילות במסע רגלי ארוך של למעלה מ-2500 ק"מ בחזרה הביתה. מר נוויל (נת' בראנה), האחראי על האבוריג'נים, מורה לערוך מצוד אחרי השלוש.

האם יצליחו הבנות לחבור אל אימן וסבתן? ומה יעלה בגורלן במידה ויצליחו?
סיפור מרתק, סוחף ומקומם מהעבר המכוער והלא כל-כך רחוק של אוסטרליה.

הערות:

סרט טוב, נוגע ללב ומקומם. לקראת הסוף מתחיל מעט להלאות, אך שווה את המאמץ.
(בסוף הסרט פוגשים את הגיבורות האמיתיות, כיום בנות הגיל השלישי)

הצעה לפעילות 1: רשימת הזכויות

הצפייה בסרט מעוררת תחושה חזקה של עוול שנעשה לגיבורות, תחושה של אי-צדק מקומם.
מטרת הפעילות היא לפרוט את התחושות האלה למושגים של זכויות אדם.

המנחה יפזר על הרצפה או על הקירות כרטיסיות שעל כל אחת כתובה אחת מן הזכויות המופיעות
בסרט.

על המשתתפים להתחלק לזוגות או שלשות. כל זוג יבחר כרטיס אחד.
במשך זמן קצוב ידונו בזכות שבחרו. ואח"כ מול כל הקבוצה:

1. היכן בסרט הזכות הזו נשללת?

2. מתי בחיי המציאות נתקלו בסיטואציה שבה הייתה מעורבת הזכות הזו? אם לא במציאות
האישית - אולי מקרה המוכר מהחדשות או כל מקור אחר, עכשווי או היסטורי?

הצעה לפעילות 2: הזכות לתרבות של מיעוטים

מתוך הסרט מבצבץ היחס הרומס של המתיישבים האוסטרלים הלבנים לאבוריג'נים המקומיים
ולתרבותם, המזכיר את היחס של המתיישבים הלבנים ביבשת אמריקה לאינדיאנים המקומיים
ולמחיקת זהותם הייחודית.

המנחה יתאר בפני הכיתה את הסיטואציה הדמיונית שעמה ינסו להתמודד:
בעתיד הרחוק תפתח הטכנולוגיה עד כדי כך, שמסעות לגילוי פלנטות בחלל יהיו אפשריים. צי
של מעבורות חלל נוחת על כוכב המאוכלס על-ידי יצורים סגולים דמויי מדוזה המרחפים כמה
ס"מ מעל לקרקע ובעלי יכולת למידה מאד מפותחת. חברי המשלחת, נציגי מעצמת-העל ישראל,
לא פולשים לשם באלמות, מכיוון שתושבי המקום הסגולים אינם נושאים נשק מכל סוג, ואינם
מראים התנגדות ניכרת לעין לנוכחות בני האדם על כוכבם. בתוך זמן קצר הם לומדים לדבר
בשפת בני-אדם, ונדמה שהם ידידותיים ומעוניינים מאד להשתלב בחיים הנורמטיביים במושבה
שמקימים

בני האדם במקום. הם שונים מאיתנו, אנו יודעים עליהם מעט מאד, כיצד נטפל בהם?

חלוקה לקבוצות של 5-6 משתתפים.

לאחר דיון על כל תת-קבוצה לגבש נייר עמדה כתוב ולהקריא אותו בפני הקבוצה כולה.

כל קבוצת דיון תייצג היבט אחר :

1. משרד הביטחון והמטכ"ל - ההיבט הביטחוני (האם מאפשרים להם להיכנס למושבה, להסתובב חופשי וכר)
2. משרד הקליטה והעלייה - ההיבט החברתי, כלכלי, דמוגרפי (האם נותנים להם להתגורר בכל מקום, האם ביישובים נפרדים? האם מעניקים תמיכה כלכלית-סוציאלית כדי לאפשר להם להשתלב?)
3. משרד הפנים והדתות - איזו אזרחות תהיה להם? איזה לאום? האם זה משנה?
4. משרד החינוך - בקרוב יוקם במושבה בית-ספר. האם ילמדו ילדי המדוזות ביחד עם ילדי האדם? מה תהיה תכנית הלימודים שלהם? מי יקבע אותה? האם נצפה מהם ליישר קו עם המערכת הקיימת?
5. כלי התקשורת - קבוצה זו תהייה קבוצת עיתונאים שמסקרים את האירוע. עליהם להכין כתבה קצרה שמיועדת לעיתונים בכדור-הארץ.

בתום דיון קצר תציג כל קבוצה את עמדתה בנוגע לתושבי החלל.

שאלות לסיכום :

- איזה שימוש עשינו בכוח שנפל לידינו?
- האם שמרנו על זכות המיעוט המדוזי הסגול לשימור הזהות שלהם?
- האם השמירה על זכותם לזהות נלקחה כלל בחשבון בדיון הקבוצתי?
- מה בדבר זכויות אדם אחרות, כגון הזכות לחירות ושוויון, הזכות לאזרחות וחיים של כבוד? האם חשבנו עליהם או עלינו?
- האם חשוב לשמר את השוני והייחוד של קבוצות תרבותיות שונות?
- אלו קבוצות תרבותיות אתם מכירים בישראל? האם להן חשוב שימור הייחוד?

"סיפורים מהמסילה"

בריטניה 2001. 92 דקות. במאי : קן לואץ'.

הזכויות :

הזכות לעבודה

הזכות לתנאי עבודה הוגנים

אודות הסרט :

דרמה המבוססת על סיפור אמיתי.

ג'ון, מייק, פול, ג'ים וחבריהם עובדים יחד לטוב ולרע על מסילת הרכבת הבריטית בדרום יורקשייר. בוקר אחד הם מקבלים הודעה שהחברה עברה הפרטה ומיום זה ואילך כל תנאי העבודה שלהם משתנים. החוקים החדשים מתקבלים כבדיחה, אולם לפני שהם מספיקים לעכל

את השינויים הם מבינים שבעצם אין להם הרבה ברירות: או לקחת את פיצויי הפיטורין המוקדמים המוצעים להם, או להסכים לעבוד תחת ההנהלה החדשה ולקבל את "תנאי העבודה החדשים".

הערות:

זהו סרט קשה לצפיה, ריאליסטי מאוד. האלמנט הבידורי בו דל למדי. טכניקה קולנועית זו מעצימה את תחושת המועקה נוכח העוול שנעשה לעובדים. הסרט מראה את האכזריות כלפי העובדים ואת החולשה שלהם אל מול המערכת הדורסנית.

הצעה לפעילות:

שאלות לדין:

- מדוע לדעתכם הסכימו חלק מהעובדים להמשיך לעבוד, גם אחרי שהורעו שוב ושוב תנאי העסקתם? (עוני, חשש מאבטלה, חוסר אונים מול המערכת)
- מה היו המניעים של אלה שעזבו?
- האם היו יכולות להיות אלטרנטיבות? האם היו יכולים להיאבק על זכויותיהם? כיצד?
- מהם היתרונות של ההפרטה, ומהם החסרונות? (מנקודת מבטם של העובדים)

"האחיות מגדלנה"

אירלנד 2002. 119 דקות. במאי: פיטר מאלן.

הזכויות:

- הזכות לחירות - לעשות כל מעשה שאינו אסור ע"פ החוק
- חירות מעבדות
- חופש התנועה
- חופש המחשבה, המצפון והדת
- חופש הדעה והביטוי
- חופש ההתאגדות
- הזכות לשוויון
- איסור עינויים, יחס משפיל ועונש אכזרי
- הזכות לפרטיות
- הזכות לכבוד
- הזכות להליך הוגן
- הזכות לתנאי עבודה הוגנים

אודות הסרט:

ברנדס היא תלמידה בפנימיית בנות שאוהבת לפלרטט עם הבנים שמעבר לגדר; לרוז ולקריספינה נולדו ילדים מחוץ לנישואין; מרגרט נאנסה ע"י קרוב משפחה במהלך שמחה משפחתית. ארבעתן מוצאות את עצמן מנודות מהחברה השמרנית שבה גדלו וממשפחותיהן, והן מועברות בבושת פנים ל"בית מגדלנה" – מוסד של הכנסייה הקתולית המנוהל ע"י נזירות קפדניות, שבו הן אמורות לכפר על עוונותיהן. ארבע הבנות, שאינן מבינות מדוע נגזר עליהן לשהות שם, עושות הכל על מנת להימלט ממנו, אך מסתבר שהדבר אינו פשוט כל-כך. סיפורן של הארבע, המתרחש באירלנד הקתולית של אמצע המאה העשרים, הוא סיפורן האמיתי והקשה של כ- 000,03 איריות, נפגעות תקיפה מינית, אמהות חד-הוריות או ליברליות.

הערות:

סרט חזק ומטלטל. דרמה מצוינת, מרתקת. לא קל לצפייה, בגלל הקדרות האיומה של האירועים המתרחשים בו.

מומלץ מאד בגלל עוצמת החוויה הרגשית שהוא מעורר, והתחושה החד-משמעית של העוול שהוא מעביר. אי-אפשר לצפות ולא להבין מהבטן מדוע חשוב לדבר על זכויות אדם.

הצעה לפעילות:

מטרת הדיון - להתמקד במרכיב הכוח בשלילת הזכויות של הנשים בסרט, להבין את המשמעות של היותן נשים ולכן חסרות כוח מול הממסד השולל את זכויותיהן. איזו מערכת כוחות איפשרה לדברים האלה להתרחש?

בפתח הדיון -

1. אם הדיון מתקיים מיד לאחר הצפייה בסרט, כדאי לפתוח בכך שהקבוצה תחלק את התחושות שהתעוררו תוך כדי הצפייה. הסרט משאיר רושם עז, ומן הראוי לפתוח בעיבוד ראשוני של התחושות הקשות האלה.
2. בשלב השני, כדאי להגדיר מהן הזכויות הנשללות בסרט (ברשימה לעיל).
3. מעט חומר רקע לפני הדיון העיקרי: (ניתן להקריא או לחלק עותקים לקבוצה)

מתוך 'צופן דה-וינצ'י, דן בראון.

"מסדר ציון מאמין שקונסטנטינוס ויורשיו הצליחו להעביר את העולם מעבודת אלילים מטריארכלית לנצרות פטריארכלית באמצעות מסע תעמולה שהשמיץ את הנשיות הקדושה... מסע-הצלב האכזרי, שנועד לחנך מחדש את הפגאנים ואת הדתות המעריות נשים, השתרע על פני 300 שנה... האינקוויזיציה הקתולית הוציאה לאור את הספר... "פטיש המכשפות", בו הזהיר את העולם מפני 'סכנת הנשים החשובות' והורה לכמורה איך לאתרו, לענותן ולהשמידן. בין הנשים שהוגדרו 'מכשפות' על ידי הכנסייה היו כל הנשים המלומדות, הכוהנות, הצועניות, המיסטיקניות, אוהבות הטבע, מלקטות העשבים... מיילדות נרצחו משום שהשתמשו בידע רפואי להקלה על כאביהן של יולדות - סבל שנחשב בעיני הכנסייה לעונש מוצדק שהטיל האל על חווה בגלל אכילת פרי עץ הדעת, המעשה שהוגדר כ"חטא הקדמון". 300 שנה נמשך ציד המכשפות, והכנסייה העלתה על המוקד חמישה מליון נשים. התעמולה ושפיכות הדמים הועילו.

העולם של ימינו הוא הוכחה חותכת להצלחת הכנסייה. הנשים, שבעבר זכו להערצה בתור מחצית חיונית מההארה הרוחנית, הוחרמו מן המקדשים בעולם. לא היו נשים בין הרבנים האורתודוקסים, בכמרים הקתולים או אנשי הדת המוסלמים. האיחוד המיני הטבעי בין הגבר לאישה... הוגדר כמעשה שיש עמו קלון... ימי האלות חלפו... אמא- אדמה הפכה לעולמו של הגבר... האגו הגברי בזבז אלפיים שנה... על מלחמות עתירות טסטוסטרון, שנאת נשים וזלזול הולך וגובר באמא- אדמה."

4. שאלות לדיון :

האם זה מקרי שנפגעות הזכויות בסרט הן כולן נשים?
האם זה מקרי שלא הוקם מוסד דומה לגברים קתוליים שהתנהגו בחוסר צניעות? מדוע?
איזו השקפת עולם מנחה את שוללי הזכויות בסרט?
האם ניתן למנוע הישנות של תופעות מהסוג הזה? כיצד?
(כאן אפשר להדגיש את החשיבות של העיסוק בזכויות אדם והגברת המודעות לנושא כדי לגדל דור שלא יעשה מעשים כאלה ולא יונחה על-ידי תפישות עולם המאפשרות זאת)

"מולאן"

וולט דיסני, 88 דקות.

הזכויות :

זכויות נשים

הזכות לשוויון

הזכות לכבוד

הזכות לחירות

אודות הסרט :

אגדה סינית עתיקה, שהפכה באולפני 'דיסני' לסרט מצויר גדוש הרפתקאות מסעירות, מספרת על צעירה אחת אמיצה ונמרצת בשם מולאן, המגלה כי אביה המזדקן הצטווה להתגייס לצבא כדי להגן

על סין מפני פלישת ההונים. מולאן מתחפשת לגבר ויוצאת במקומו להצטרף לצבא המלכותי, שם היא מתאמנת תחת הדרכתו של קפטן שאנג יפה התואר. מולאן תצטרך להישאר נאמנה לעצמה כדי להביס את שאן-יו, מנהיגם האכזר של ההונים, ולהביא ניצחון לארצה וכבוד למשפחתה.

הערות :

נא לא להתבלבל ממעטפת הסרט המצויר לילדים, מדובר בסרט עמוק המשלב בידור והנאה חזותית עם אג'נדה פמיניסטית רצינית שאפשר לדון בה רבות וארוכות. מומלץ מאד! מהנה ומעניין לכל הגילאים, מצעיר ועד מבוגר. (כדאי להשיג עותק עם כתוביות בעברית ופסקול מקורי, ולא הדיבוב העברי)

הצעה לפעילות 1 :

שאלות לדיון :

האם כדי להוכיח את עצמה מולאן הייתה חייבת להפוך להיות גבר? להשיג כבוד של גברים? הצורך של מולאן להביא כבוד, העובדה שהוכיחה את עצמה כחייל דווקא - אלה הם למעשה משחק במגרש של הגברים. מצד אחד - הוכיחה שאין הבדל אמיתי בין נשים לגברים. מצד שני - האם כדי להשיג שוויון נשים צריכות להיות גברים? האם שוויון פירושו שכולם צריכים להיות אותו הדבר או שאפשר זהות נפרדת? אז מהו השוויון? מה בין שוויון לזהות?

הצעה לפעילות 2 :

המנחה יכין ערימה של כרטיסיות עם תפקידים ומקצועות. כל משתתף בתורו שולף כרטיס מהערימה. עליו לקרוא את התפקיד ולהכריע האם מתאים או ראוי רק לנשים, רק לגברים או לשני המינים במידה שווה, ולהסביר מדוע. לכרטיסים : מנהלת ביי"ס, שופטת כדורגל, עקרת בית, מעצבת בגדים, מיילדת, רופאת משפחה, יעוץ מס, הזוכה בתכנית 'הישרדות', מנתח/ת לב, מנכ"ל חברת בניה, יו"ר עמותת צדקה, מורה, מטפלת בתינוקות, טייסת קרב, ראש ממשלה, שרת הביטחון, קופאית בסופר, מזכירה, מפקדת ס"טילים, תכנות מחשבים, רמטכ"ל, פועלת בניין, שופטת בבית משפט, דיין/ית בבית דין רבני, מוהל/ת.

שאלות לסיכום :

- מהן המסקנות שעולות מתוך רשימת המקצועות בעניין שוויון בין גברים ונשים?
- האם נשים וגברים יכולים לעשות את אותו הדבר בדיוק? תנו דוגמאות מתוך הרשימה.
- האם נשים וגברים צריכים לעשות את אותו הדבר?
- האם ישנם מקצועות שבהם מינו של בעל המקצוע איננו רלוונטי? אלו?

"פוקהונטס"

וולט דיסני, 78 דקות.

הזכות:

הזכות לתרבות) של מיעוטים)

אודות הסרט:

קלאסיקה מצוירת יפהפייה המביאה לחיים סיפור אגדה על אומץ וחברות עם הקמתו של העולם החדש. הגעתה של אונייה מסתורית ובה מתיישבים אנגלים, אשר בראשה עומד קפטן ג'ון סמית, מחרידה את שלוותם של הנסיכה האינדיאנית פוקהונטס ובני שבטה.

הערות:

גם כאן, כמו מולאן, נא לא להירתע מן העובדה שמדובר בסרט מצויר. גם פוקהונטס משתייך לז'אנר סרטי האנימציה שקורצים, אם לא ממש פונים, לקהל הבוגר יותר. מבעד לאגדה הקסומה ולחווית הצפייה המהנה ניתן בקלות להבחין בתכנים המורכבים ומעוררי המחשבה. מומלץ מאד! (מומלץ להשיג עותק עם כתוביות בעברית ופסקול מקורי, ולא את הדיבוב לעברית)

הצעה לפעילות 1:

משפטים מתוך הסרט:

"אתם צריכים ללמוד מאיתנו"

"שיפרנו את חי הפראים בכל העולם"

"נלמד אתכם לנצל את האדמה"

"יש לחסל אותם, הם גזע מזוהם"

את הציטוטים מתוך הסרט ניתן לכתוב על בריסטולים ולתלות על קירות החדר. החניכים ישוטטו בין הבריסטולים ויקראו את המילים.

שאלות לדיון:

- מהי השקפת העולם שהניעה את האנשים הלבנים בגישתם התוקפנית כלפי האינדיאנים הילידים?

- האם האינדיאנים היוו איזשהו איום על קפטן ג'ון סמית ואנשיו? מדוע, אם כן, הם 'זכו' ליחס עויין?

- השוו את הדמויות של קפטן ג'ון סמית והדוכס הרשע. שניהם מייצגים גישות שונות. מי מהם שולל זכויות אדם ומי לא? אלו השקפות עולם עומדות בבסיס השוני ביניהם?

- אילו הייתם במקום האינדיאנים, כיצד הייתם מתמודדים עם הפולשים הלבנים?

- איך יכלו האינדיאנים להיאבק על זכויותיהם? האם ניתן היה לעשות זאת בלא אלימות?

הצעה לפעילות 2: הזכות לתרבות

בסרט עולה היחס הרומס של המתיישבים הלבנים ביבשת אמריקה לאינדיאנים המקומיים ולמחיקת זהותם הייחודית.

המנחה יתאר בפני הכיתה את הסיטואציה הדמיונית שעמה ינסו להתמודד :
בעתיד הרחוק תפתח הטכנולוגיה עד כדי כך, שמסעות לגילוי פלנטות בחלל יהיו אפשריים. צי של מעבורות חלל נוחת על כוכב המאוכלס על-ידי יצורים סגולים דמויי מדוזה המרחפים כמה ס"מ

מעל לקרקע ובעלי יכולת למידה מאד מפותחת. חברי המשלחת, נציגי מעצמת-העל ישראל, לא פולשים לשם באלימות, מכיוון שתושבי המקום הסגולים אינם נושאים נשק מכל סוג, ואינם מראים

התנגדות ניכרת לעין לנוכחות בני האדם על כוכבם. בתוך זמן קצר הם לומדים לדבר בשפת בני-אדם, ונדמה שהם ידידותיים ומעוניינים מאד להשתלב בחיים הנורמטיביים במושבה שמקימים בני האדם במקום. הם שונים מאיתנו, אנו יודעים עליהם מעט מאד, כיצד נטפל בהם?

חלוקה לקבוצות של 5-6 משתתפים.

לאחר דיון על כל תת-קבוצה לגבש נייר עמדה כתוב ולהקריא אותו בפני הקבוצה כולה.

כל קבוצת דיון תייצג היבט אחר :

1. משרד הביטחון והמטכ"ל - ההיבט הביטחוני (האם מאפשרים להם להיכנס למושבה, להסתובב חופשי וכו')

2. משרד הקליטה והעלייה - ההיבט החברתי, כלכלי, דמוגרפי (האם נותנים להם להתגורר בכל מקום, האם ביישובים נפרדים? האם מעניקים תמיכה כלכלית-סוציאלית כדי לאפשר להם להשתלב?)

3. משרד הפנים והדתות - איזו אזרחות תהיה להם? איזה לאום? האם זה משנה?

4. משרד החינוך - בקרוב יוקם במושבה בית-ספר. האם ילמדו ילדי המדוזות ביחד עם ילדי האדם? מה תהיה תכנית הלימודים שלהם? מי יקבע אותה? האם נצפה מהם ליישר קו עם המערכת הקיימת?

5. כלי התקשורת - קבוצה זו תהיה קבוצת עיתונאים שמסקרים את האירוע. עליהם להכין כתבה קצרה שמיועדת לעיתונים בכדור-הארץ. מאיזו נקודת מבט יסקרו את האירוע?

בתום דיון קצר תציג כל קבוצה את עמדתה בנוגע לתושבי החלל.

שאלות לסיכום :

- איזה שימוש עשינו בכוח שנפל לידינו?

- האם שמרנו על זכות המיעוט המדווי הסגול לשימור הזהות שלהם?

- האם השמירה על זכותם לזהות נלקחה כלל בחשבון בדיון הקבוצתי?

- מה בדבר זכויות אדם אחרות, כגון הזכות לחירות ושוויון, הזכות לאזרחות וחיים של כבוד?
האם חשבנו עליהם או עלינו?

- האם חשוב לשמר את השוני והייחוד של קבוצות תרבותיות שונות?

- אלו קבוצות תרבותיות אתם מכירים בישראל? האם להן חשוב שימור הייחוד?

עגבניות ירוקות מטוגנות

ארה"ב, 1991. 130 דקות. במאי: ג'ון אבנט.

הזכויות:

הזכות לבטחון אישי

הזכות לאזרחות

הזכות לחירות - חירות מעבדות, חופש התנועה, וכו'

איסור אפליה מטעמי גזע, צבע, מין

הזכות לשוויון בפני החוק

איסור עינויים, יחס משפיל ועונש אכזרי

הזכות להליך הוגן

אודות הסרט:

זהו סיפורן של שתי נשים אמיצות ואינדיבידואליסטיות בעיירה קטנה בדרום ארה"ב. מוקפות

בגזענות, אפליה, שנאת שחורים ודיכוי נשים, הן בוחרות בדרך עצמאית משלהן ומנהלות את

חייהן

באופן חופשי. סיפורן משנה את חייה של אישה כבדת משקל ומתוסכלת, ששומעת אותו מקשישה

בבית אבות ומתמלאת השראה.

הערות:

סרט מתוק, אנושי, מרגש ומלא תקווה. פשוט נפלא!

מקרה די נדיר של סרט שמצד אחד חושף שלילת זכויות ומציאות קשה (של שחורים ונשים), אבל

גם שופע רגעים קומיים ומשאיר בסופו חיוך מתוק על הפנים.

הצעה לפעילות:

בפתח הדין מומלץ להגדיר מהן הזכויות הנשללות בסרט.

שאלות לדין:

- עם איזו דמות מהסרט אתם מרגישים הזדהות? מדוע?

- כיצד התמודדה איג'י עם הסביבה המפלה שבה גדלה?

- איזה תפקיד בהיסטוריה ממלאים פורצי דרך כמו איג'י, האינדיבידואליסטים שמעזים לשחות

נגד הזרם?

- האם מוכרות לכם דמויות היסטוריות או עכשוויות שפרצו דרך או העזו למרוד (בצורה לא

אלימה) בסביבתם שוללת הזכויות?

גאנדי

הודו/ בריטניה 1982. 183 דקות. במאי: ריצ'רד אטינבורו.

הזכויות:

הזכות לחירות

הזכות לשוויון

איסור עינויים, יחס משפיל, ועונש אכזרי

איסור מעצר, מאסר והגליה שרירותיים

חופש המחשבה, המצפון והדת

חופש ההתאספות, ההפגנה וההתאגדות

חופש הדעה והביטוי

הזכות לביטחון אישי

אודות הסרט:

גאנדי לא היה שליט של אומה או בעל ידע מדעי. אך אותו אדם קטן וצנוע עשה את מה שאחרים לפניו לא הצליחו: להוביל מדינה שלמה לחופש. הוא נתן לעמו תקווה. הסרט מביא את סיפור חייו של גאנדי (מגולם על ידי בן קינגסלי), איש המאה, שהפך למנהיג נערץ בהודו ונאבק על זכותם של בני עמו לחירות מהשלטון הבריטי.

הערות:

סרט מרשים ובעל עוצמה. יותר דידיקטי מאשר עלילתי. לאחר צפייה בו נדמה שמדובר בסוג של 'טקסט חובה'. מלבד החוויה הרגשית, הסרט מספק הזדמנות לרכוש ידע כללי היסטורי ופילוסופי חשוב.

עוצמתו הגדולה היא בכך שמשנתו הפילוסופית של גאנדי, הדוגלת בפשטות ובאי-אלימות, נלמדת בסרט כמעט ללא מאמץ, תוך כדי החוויה הרגשית.

בשל אופיו הלא-עלילתי, (הסרט מלווה את ציר-חייו של גאנדי באופן כמעט ליניארי) שנדמה לעתים שהוא כמעט דוקומנטארי, ניתן לראות רק חלקים מתוך הסרט, או לעצור באמצע. (מדובר בסרט

ארוך מאד).

הפרקים המומלצים ביותר (בדי. ווי. די):

2, 3, 7, 9, 11, 12, 13, 16, 19, 26, 27, 28

הצעה לפעילות

להלן ציטוטים מתוך הסרט ומדבריו של גאנדי. המנחה יכין שלטים שעליהם כתובים משפטים אלה, ויתלה אותם ברחבי החדר. חברי הקבוצה ישוטטו ביניהם, יקראו, ויגיבו עליהם. (ניתן להשאיר מקום לתגובות בכתב לצד הציטוטים).

1. עליך להראות אומץ, להיות נכון לקבל מהלומה, כמה מהלומות, כדי להראות שלא תכה בחזרה, ולא תסטה מדרכך. וכאשר אתה עושה זאת, זה קורא למהו בטבע האנושי, וגורם לשנוא אותך פחות ולכבד אותך יותר.

2. ישנם חוקים לא הוגנים, כשם שישנם בני אדם לא הוגנים. גם אם אתה מיעוט של אדם אחד, האמת היא אותה אמת.

3. עין תחת עין רק תגרום לכל העולם להיות עיוור.

4. כדי לקבל עצמאות עלינו להוכיח את עצמנו כראויים לה. חייבת להיות אחדות תמיד. אף הודי לא צריך לספוג את הדרך בה מתנהגים אלינו הבריטים. עלינו להוציא את הבדלי המעמדות מחיינו ומלבנו. עלינו להתנגד לבריטים. לא באלימות שתעורר את נחישותם אלא בהחלטיות שתפקח את עיניהם.

5. אי שיתוף פעולה עם הרוע הוא חובה, והשלטון הבריטי בהודו הוא רוע. מטרת המרי האזרחי היא לגרום לתגובה. ואנו נמשיך בפרובוקציות עד שישנו את החוק. השליטה לא בידיהם אלא בידינו. זהו כוחה של ההתנגדות האזרחית.

6. אני מוסלמי, והינדי, ונוצרי ויהודי, וגם כולכם כאלה. כשאתם מנופפים בדגלים וצועקים אתם זורעים פחד בלבבות אחיכם. זו לא ההודו שאני מעוניין בה.

7. הם יכולים לפגוע בי, לקחת את גופי, אבל הם לעולם לא יקבלו את צייתנותי.

8. אי-אלימות הוא הכוח הגדול ביותר שברשותו של האדם. הוא עצום וחזק יותר מהנשק האימתני ביותר שהומצא בגאונות האדם.

9. הכוח אינו נובע מיכולת גופנית. הוא נובע מכוח רצון חופשי, שאינו נכנע לדיכוי ושליטה.

01. היכן שיש אהבה, יש חיים. שנאה מובילה להרס וחורבן.

שאלות לדיון:

בפתח הדיון –

- מהן הזכויות שנשללות מגאנדי ומאנשים אחרים בסרט? (ראו הרשימה לעיל) תנו דוגמאות קונקרטיות מתוך הסרט.
- מדוע היה קשה כל-כך לאומה ההודית להימנע מאלימות במאבקם על חירותם? מדוע התפרצו המהומות?
- לו הייתם במקומם של ההודים, האם הייתם תומכים בלוחמה הלא-אלימה של גאנדי? האם היא לגיטימית יותר ממאבק אלים? מדוע?
- איזה מחיר היו גאנדי ואנשיו מוכנים לשלם במאבקם הפסיבי? האם וכיצד ניתן ליישם במציאות העכשווית, במאבקי זכויות בני זמננו, את עקרונות המרד הפסיבי של גאנדי?

מיסיסיפי בוערת

ארה"ב, 1989. 127 דקות. במאי: אלן פארקר.

הזכויות:

הזכות לחיים

הזכות לבטחון אישי, שלמות הגוף

הזכות לאזרחות

הזכות לחירות

חופש התנועה

חופש הדעה והביטוי

הזכות לבחור ולהיבחר

איסור אפליה מטעמי גזע, צבע

הזכות לשוויון בפני החוק

איסור עינויים, יחס משפיל ועונש אכזרי

הזכות לכבוד

איסור מעצר, מאסר והגליה שרירותיים

הזכות להליך הוגן

הזכות לשירותי רווחה

הזכות לרמת חיים נאותה (מזון, לבוש, קורת גג, טיפול רפואי)

הזכות להנאה מתרבות ומדע ויצירתם

הזכות לתנאי עבודה הוגנים (לא מופיעה ישירות בסרט, אבל שייכתמאד לדיון על מעמד השחורים)

אודות הסרט:

דרמה נועזת וחזקה שמאירה פרשה מכוערת בהיסטוריה האמריקאית הלא רחוקה. ווילס דפו וג'ין הקמן הם שני סוכני אף. בי. איי הנשלחים למיסיסיפי לפענח את תעלומת העלמם של שלושה צעירים פעילי זכויות אדם. בתוך כך מבעבעים ונחשפים יחסם המחפיר של הלבנים לשחורים, השנאה והאלימות.

הערות :

סרט מצמרר שנותן אגרוף בבטן ומשאיר המון חומר למחשבה. ממחיש בצורה חזקה את הקיצוניות האלימה שאליה עלול האדם להתדרדר כשהוא מונהג על-ידי גזענות ודעות קדומות.

מומלץ

ביותר.

הסרט מתאים להיכרות ראשונית עם נושא זכויות אדם, גם בשל היותו מאד חד משמעי, גם בשל עוצמתו הרגשית, וגם כי אין כמעט זכות אדם שלא מופרת בו. בשל האלימות, מומלץ רק לכיתות הגבוהות.

הצעה לפעילות :

מטרת הפעילות : המסר העולה מן הסרט הוא חד-משמעי וחזק, ולכן אנו ממליצים להפנות את הדיון דווקא לתרגום התחושות האלה לטרמינולוגיה של זכויות אדם, ולהיכרות עם שפת הזכויות.

אם הדיון מתקיים מיד לאחר הצפייה, אפשר לפתוח בפרק קצר שבו יחלקו החניכים את תחושותיהם בעקבות הסרט, שכן הוא מעורר סערת רגשות שכדאי קודם כל לעבד אותה, ורק אז לפנות לדיון האינפורמטיבי יותר.

בשל אורכה של רשימת הזכויות המופיעות בסרט, מומלץ להכין כרטיסים, שעל כל כרטיס מופיעה זכות אחת מהרשימה. את הכרטיסים ניתן לחלק בין חברי הקבוצה. במהלך הדיון, יקריא כל משתתף את הזכות שבכרטיס שלו, וידגים מתוך הסרט היכן נשללה, ממי ועל-ידי מי. בנוסף, ניתן לבקש מן המשתתפים למצוא דוגמאות מתוך המציאות המוכרת להם, מהמעגל הקרוב או מהחדשות, של שלילת הזכות הזו.

לסניור באהבה

"לסניור באהבה" הינו סיפורו של מורה למתמטיקה המלמד בקרב אוכלוסייה ספרדית במזרח לוס אנג'לס המוגדרת כטעונת טיפוח. מורה זה הציג לתלמידיו ציפיות שהיו מעבר ליכולתם, לדעת שאר המורים. בזכות אמונותיו וגישתו המיוחדת, הגשימו תלמידיו ציפיות אלו. התלמידים זכו בציונים גבוהים במיוחד במקצוע המתמטיקה, וכך נסללה דרכם ללימודים גבוהים. הסיפור בסרט זה נותן ביטוי ל"נבואה שמגשימה את עצמה". "הנבואה המגשימה את עצמה" הינה שם כולל לתופעה שבה ציפיות הסביבה המושלכות על הפרט קורמות עור וגידים. בפעולה זו ננסה לבחון את המשמעויות של "הנבואה המגשימה את עצמה" בהדרכה.

מטרה :

להביא למודעות את ההשפעות שעליהן מצביע הביטוי "הנבואה המגשימה את עצמה",

ולהבין את הקשר שלו לעולם ההדרכה.

מהלך ההפעלה

א. לפני הצפייה בסרט ניתן להציע למד"צים משימות תצפית:
חלק את המד"צים לצוותים. כל צוות יקבל שם של דמות אחת מהסרט
ויעקוב אחר השינויים שחלים בה במהלך העלילה.

הדמויות: - המורה אסקלנטה

- רכזת המקצוע רחל ארלגה

- התלמידים: טגטו הגדול, פרוק גרסיה, אנג'ל (ראש רשת), הנערה

שהחרימה את הבוחן, יאנה, קלאודיה היפה.

ב. צפייה בסרט.

ג. לאחר הצפייה, דון עם המד"צים על השאלות הבאות:

- ← איזו תמונה ריגשה אתכם במיוחד?
- ← מה הרגשתם במהלך הצפייה?
- ← מה קרה לאותה דמות ש"עקבתם" אחריה במהלך הסרט? אילו שינויים חלו בה?
- ← מה תרצו לומר לה או לכתוב לה?
- ← במה מאמין המורה אסקלנטה?
- ← מהן השיטות שנוקט המורה כדי לעודד ולהניע את התלמידים ללמוד ולהצליח?
- ← מה ההבדל בין גישתו של אסקלנטה לזו של רכזת המקצוע? עם מי אתם מסכימים ומדוע?
- ← מה אפשר לדעתכם את הצלחת התלמידים? נמקו.

ד. הבהר למד"צים את משמעות הביטוי "הנבואה המגשימה את עצמה" ושוחח

עמם על השאלות הבאות:

- ← האם אתם יכולים להביא דוגמה מניסיונכם האישי למקרים שבהם הציפיות השפיעו על התנהגותם של בני אדם?
- ← נסו לחשוב על מורה, מדריך או כל דם אחר אשר השפיע עליכם. כיצד נהג אדם זה?
- ← האם תוכלו להביא דוגמה או לחשוב על מקרה שבו מביא הציפייה מביאה לתוצאה שלילית?
- ← מהם לדעתכם החסרונות האפשריים שנובעים מכך שמורה או מדריך תולה ציפיות גבוהות מדי בתלמידים שלו או בחניכיו?
- ← מתי כדאי לאמץ את גישתו של אסקלנטה ומתי לא?

אילו ציפיות ריאליות אתם יכולים להציב לחניכים שלכם? <

טיפים:

הביטוי "הנבואה המגשימה את עצמה" מציין את השפעתן של דמויות משמעותיות על חיי הפרט. כיווני ההשפעה יכולים להיות חיוביים או שליליים, והציפיות עצמן יכולות להיות גלויות או סמויות. המודעות של המד"צים לתופעה חשובה ביותר, שכן השפעתם על החניכים היא רבה.

+

סרטים דוקומנטאריים

שמעת על הפנתרים?

ישראל, 2002. 120 דקות. (שני פרקים). במאי: ניסים מוסק.

הזכויות:

הזכות לקיום בכבוד

הזכות לשוויון

אודות הסרט:

ב-1970 פורצת לתודעת הציבור הישראלי תנועת מחאה המונהגת על-ידי בני נוער משכונות המצוקה בירושלים בפעילות חריגה, אנטי-ממסדית ולפעמים גם אלימה. היו אלה הפנתרים השחורים.

באותן שנים, יצר הבמאי ניסים מוסק יחד עם הפנתרים סרט מחאה שבא להציג את המסר החברתי של תנועת המצוקה הראשונה והמשמעותית ביותר בתולדות המדינה. נגטיב הסרט אבד לפני שנים רבות ונמצא לא מזמן, באופן מפתיע. על בסיס הסרט המקורי יוצא מוסק למסע חיפוש אישי של גיבורי הסרט, מנהיגי המחאה, ושואל שאלות נוקבות לגבי השפעתם של הפנתרים על החברה הישראלית.

הערות:

סרט מצוין. מומלץ מאד. חזק, מרתק ומרגש.

על אף היותו ארוך, מומלץ לצפות ברצף בשני הפרקים, עד הסוף.

פרט לעיסוק בזכויות אדם, ישנו מימד חשוב של היכרות עם פרק חשוב בהיסטוריה החברתית של מדינת ישראל.

הצעה לפעילות: עניים ועשירים

דיון קבוצתי על:

א. סולידאריות של נפגעי זכויות ותפקידה בהצלחה במימוש זכויות.

ב. גבולות המאבק על זכויות.

שאלות לדיון:

א. מהו תפקידה של הסולידאריות במאבקם של הפנתרים השחורים? האם היה להם סיכוי להצליח ללא ההתאגדות סביב מטרתם המשותפת? מה לגבי מאבק על זכויות כלכליות וחברתיות בימינו? איזה תפקיד ממלאת הסולידאריות החברתית? (מאבק הנכים, ויקי כנפו)

ב. באלו אמצעים נקטו הפנתרים במאבקם על מימוש זכויותיהם הכלכליות? אלו היו בעיניכם לגיטימיים, ואלו לא? ומה לגבי תקופתנו - האם מותר לאזרחים נושאים לקחת את החוק לידיים בשם המאבק על זכויותיהם? מה יכולות להיות ההשלכות של מעשים כאלו?

"מחסומים"

ישראל 2003. במאי: יואב שמיר.

הזכויות:

זכויות אדם כללי

הזכות לחירות

חופש התנועה

הזכות לשוויון והחופש מאפליה מטעמי גזע, לאום, דת

הזכות לכבוד והחופש מעינויים, יחס משפיל ועונש אכזרי

הזכות להליך הוגן

אודות הסרט:

סרט המתעד באופן ריאליסטי את ההתרחשויות במחסומים ברחבי יהודה שומרון ועזה.

הערות:

סרט פשוט וחזק, שלא מנסה לעשות מניפולציה לצופה אלא מציג בפניו את הדברים כפי שהם,

ומשם עוצמתו. הסרט לא נוקט בשום תחבולות ז'אנריות אלא מביא אל הצופה את המציאות

במחסומים, בלא קריינות או כל אמצעי חזותי אחר.

הסרט בנוי כרצף של אפיזודות הניתנות לצפייה כל אחת בפני עצמה. אין אלמנט עלילתי נבנה, אין

התחלה, אמצע או סוף, ולכן אפשר לצפות רק בחלק אחד או שניים וכו', ולהתאים את משך

הצפייה

למסגרת זמן שבחרים.

הסרט במלואו מעט ארוך ומלאה. הפואנטה מובנת גם ללא כל הפרקים.

הצעה לפעילות 1:

מומלץ לפתוח את הדיון בשאלה - אלו זכויות נשללות מן האוכלוסייה האזרחית בסרט?

(אפשר לערוך רשימה על הלוח)

מנגד, איזו זכות הביאה את מצדדי המחסומים להקמתם?

שאלות לדיון :

- עד כמה יכול שיקול הדעת של החייל הפרטי בשטח לעזור בהתמודדות עם שלילת זכויות אדם במחסומים?
- הבנה שהפקודות מגיעות מלמעלה ואין דרך לבטלן, כיצד יכול בכל זאת החייל למזער את הנזק? תנו דוגמאות של סיטואציות מתוך הסרט שבהן היו יכולים החיילים למזער את הפגיעה בזכויות האדם אם היו נוהגים אחרת.

הצעה לפעילות 2 : סימולציה של מחסום

- המנחה יבחר שישה משתתפים שיקבלו כרטיס לכל אחד ובו תיאור התפקיד שאותו ישחקו במשחק ההדמיה.
- כל משתתף יקרא את הכרטיס עם תיאור התפקיד שלו. בתחילת הסימולציה, כל שחקן יתאר בפני הצופים את הדמות והסיטואציה האישית שהוא מייצג. אחר-כך תחל הסימולציה, המדמה סיטואציה של חייל במחסום ודילמה שהוא ניצב בפניה. בתום הסימולציה יהיה עליו להכריע - את מי להעביר במחסום?

הכרטיסים :

החייל

- אתה בן 19. מזה שמונה שעות אתה עומד על הרגלים במחסום, בטמפרטורה של 36 מעלות, עם אפוד מלא. במהלך המשמרת שלך עברו כעשרים אלף איש במחסום. כואב לך הראש.
- בגזרה הוכרזה כוננות גבוהה מאד עקב התראה חמה על כוונה של צעירה פלסטינית לבצע פיגוע התאבדות באחד המחסומים. לפני יומיים היה פיגוע גדול בתל-אביב בו נהרגו 20 בני אדם.
- המחבל המתאבד הגיע מהכפר הסמוך למחסום שלך.
- עקב ההתראה הנקודתית עומד המחסום להיסגר למעבר אזרחים. רק עוד שני אנשים רשאים לעבור. מולך עומדים עשרות בני אדם.
- את מי תכניס?

הסטודנטית

- את מסיימת שנה ב' באוניברסיטה בחוג לעבודה סוציאלית. יש לך היום מבחן חשוב בקורס חובה. למועד א' לא הגעת כי המחסום היה סגור ולא נתנו לך לעבור. זהו מועד ב' ואחרון להיבחן. אם תפסידי אותו, תאלצי לקחת שוב את הקורס, להיבחן, וכל זה רק בשנה הבאה. לא תוכלי להתקדם לשנה ג' ללא המבחן הזה. העול הכלכלי למימון הלימודים כבד מאד על משפחתך, שלא תוכל לממן שנה נוספת באוניברסיטה.

הנכה

- אתה בן 16. רגלך נקטעה עקב זיהום שלא טופל כראוי, כי לא נתנו לך לעבור במחסום ולהגיע לבית החולים בשכם. כבר שנה אתה ממתין לפרוטזה שתאפשר לך ללכת ללא עזרה. יש לך תור להיום.

אם לא תגיע תאלץ להמתין עוד חודשים ארוכים לתור חדש במרפאה שלא עומדת בעומס המטופלים הרבים.

האב

בנך הנכה אינו מסוגל ללכת בכוחות עצמו. אתה מלווה אותו לבית החולים לקבלת פרוטזה, לה חיכתם יותר משנה.

חולת הדיאליזה

את בת עשרים וסובלת מאי-ספיקת כליות. את ממתינה להשתלה. בינתיים את נזקקת לטיפול דיאליזה סדירים.

את בדרכך לבית החולים לטיפול. אם יימנע ממך הטיפול מצבך ידרדר עד כדי סכנת חיים. את נושאת איתך תרמיל קטן עם בגדים וכמה חפצים לשהייה של יומיים מחוץ לכפר.

האב והתינוק

אתה בן שלושים.

בידיך בנך התינוק. אשתך נלקחה הבוקר לבית החולים באמבולנס עם חוס גבוה ומחלה לא מזוהה. התינוק יונק עדיין, זקוק לאמו, ואתה רוצה להגיע אליה. התינוק צורח ובוכה.

מהלך הסימולציה:

לאחר שבעלי התפקידים הציגו את עצמם, ינסו כל אחד בתורו לשכנע את החייל לתת להם לעבור. יש לקחת בחשבון את אלמנט הזמן הלוחץ. על החייל להכריע במהירות את מי יכניס. אם הדיון מתארך מעט, אפשר שהמנחה יודיע (אחרי שנבחר הראשון לעבור במחסום) שכעת הודיע הקצין במחסום שמרגע זה ואילך אין יותר מעבר במחסום, ועל כולם לשוב על עקבותיהם.

שאלות לדיון וניתוח בעקבות הסימולציה:

- כל משתתף יספר כיצד הרגיש בסיטואציה שבה עליו להתחנן על הזכות לעבור במחסום.
- החייל יחלוק את הרגשותיו בתור מכריע הגורלות.
- איך יכול החייל במחסום לנסות ולמזער את הפגיעה בזכויות האדם?
- כמה מקום יש לשיקול דעתו האישי?

הצעה לפעילות 3:

מטרת הפעילות: היכרות כללית עם זכויות אדם.

חלוקה לקבוצות קטנות. כל קבוצה מקבלת דף עם ההכרזה לכל באי העולם. לסמן עם מרקר אלו זכויות נשללות בסרט מהאוכלוסייה הפלסטינית במחסומים.

הצעה לפעילות 4 :

הצפייה בסרט מעוררת תחושה חזקה של עוול, של אי-צדק מקומם. מטרת הפעילות היא לפרוט את התחושות האלה למושגים של זכויות אדם. המנחה יפזר על הרצפה או על הקירות כרטיסים שעל כל אחד כתובה זכות אחת המופיעה בסרט (ראו רשימה לעיל). על המשתתפים להתחלק לזוגות או שלשות. כל זוג יבחר כרטיס אחד. במשך זמן קצוב ידונו בזכות שבחרו. ואח"כ מול כל הקבוצה :

1. היכן בסרט הזכות הזו נשללת? דוגמא ספציפית.
2. מתי בחיי המציאות נתקלו בסיטואציה שבה הייתה מעורבת הזכות הזו? אם לא במציאות האישית - אולי מקרה המוכר מהחדשות או כל מקור אחר, עכשווי או היסטורי?

סגר

ישראל 2002. 64 דקות. במאי : רם לוי.

הזכויות :

זכויות אדם - כללי

חופש התנועה

אודות הסרט :

הסרט עוקב אחרי החיים בסגר, דרך עיניהם של בני משפחה בעזה, החיילים במחסומים, המפגינים היהודים נגד הסגר, המפגינים נגד המפגינים, החיילים הפוגשים במפגינים, הילדים, האנשים משני הצדדים.

הערות :

הסרט בהיר, מובנה ומרגש. מעניין ונעים לצפייה. מומלץ מאוד!

הצעה לפעילות :

מטרת הדיון :

להתמקד במפגינים בצומת, הנאבקים נגד הסגר, ולבחון את האקטיביזם מצד החברה שאיננה נפגעת זכויות אך עדה לפגיעה.

שאלות לדיון :

- מהי המוטיבציה להיאבק על זכויות שנשללות ממישהו אחר? מדוע מתייצבים המפגינים בצומת?
- האם מוכרות לכם דוגמאות נוספות של אנשים שנאבקו למען מימוש זכויות של אחרים?

- האם נראה לכם חשוב להיאבק על זכויות של אחרים?